

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

СЛУЖБЕНИ ДИО

На основу чл. 46. Закона о народним школама комисија за грађење учитељског распореда изабрала је на упражњена учитељска мјеста између свих пријављених кандидата сљедећу господу:

Андрију Јовановића и Бошка Думовића за Цетиње;
Анђелију Вукотићеву и Христину Ђуковићку за Улцињ;
Радоја Вукчевића за Бар;
Блажа Ђуришића и Николу Марковића за Градац;

Мића Љесара за Његуше;
Јована Илићковића за Брчеле;
Марка Јовићевића за Додоше;
Лабуда Рогановића за Релезу;
Миљка Булајића за Вилусе;
Николу Кисића за Бољевиће;
Илију Гвозденовића за Глухи Дб;
Јоша Ивановића за Бајице;
Сава Михаљевића за Грађане;
Љубомира Живановића за Сотониће;
Вукалина Чупића за Горњи Загарач;
Николу Ковачевића за Грахово;
Вука Масловарића и Рада Лалевића за Андријевицу;

Рада Поповића за Велику;
Милисаву Палевића за Поља;
Блажа Меденицу за Доњу Морачу;
Јована Ђетковића за Љешкопоље;
Арса Милића за Колашин;
Уроша Лекића за Коњухе;
Миладина Зечевића за Прекобрђе;
Благоја Лекића за Баре Краљске;
Нова Вуканића и Миличку Васовића за Шекулар;

Јакшу Поповића за Брскут;
Марка Милачића за Медун;
Димитрију Грујића за Братоножиће;
Радована Ускоковића за Ново Село;
Радула Ивановића, Милића Шћекића и Милорада Шошкића за Данилов-Град;
Милана Делића за Борковиће;
Сава Весковића и Радосава Николића за Никшић.

Овај избор одобрио је г. Министар Просвјете и Црквених Послова својим рјешењем од 26. августа т. године П. Број 1857.

Из канцеларије Краљ. Министарства Просвјете и Црквених Послова, од 26. августа 1913. године, Цетиње.

СТЈЕЧАЈ

Министарство Просвјете и Црквених Послова на основу чл. 46. Закона о народним школама расписује понован стјечај за попуњавање упражњених учитељских мјеста.

I. Западна школска област

празна мјеста:

Бата;
Бјелице Горње;
Бјелице Доње;
Врањина;
Грахово (једно одјељење);
Дражевина (два одјељења);
Дупило;
Комани (једно одјељење);
Косијери;
Комарно;
Крњице;
Љуботињ (једно одјељење);
Мирац;
Подгор;
Трешњево;
Трњине;
Убли Чевски;
Цеклин Горњи;
Чев (два одјељења);
Шестани.

II. Источна школска област

празна мјеста:

Безијово;
Бијело Поље;
Близна;
Влаховићи;
Вуковци;
Дрезга;
Љешкопоље (једно одјељење);
Матешеву;
Момче;
Миољска;
Горња Морача (три одјељења);

Доња Морача (једно одјељење);
Подбишће;
Прекобрђе (једно одјељење);
Поља (једно одјељење);
Спуж;
Требаљево;
Убли (Кучи) (два одјељења);
Штитарица;
Равни;
Крња Јела (општинска школа).

III. Сјеверна школска област

празна мјеста:

Баре Шумановића (два одјељења);
Богетићи (два одјељења);
Борак;
Богмилићи;
Брезна;
Брезовик (два одјељења);
Брестике;
Броћанац;
Буковица;
Велимље (два одјељења);
Враћеновици;
Голија;
Горње Поље (два одјељења);
Гостиње;
Данилов-Град (једно одјељење);
Драговољићи;
Дуга;
Жабљак (два одјељења);
Жаребаоник (једно одјељење);
Жупа Никшићска (два одјељења);
Кочани;
Луково;
Мартинићи (једно одјељење);
Недајино;
Никшић (два одјељења муш. и женско);
Озринићи (једно одјељење);
Павковићи (два одјељења);
Петровићи;
Пишче;
Опутна Рудина;
Горње Рудине;
Равно;
Рудинице;
Рудани;
Тепча;
Трепча (Никшићска);
Ускоци;
Црквике Пивске;
Црна Гора;
Шавник (два одјељења);
Шарани;
Дужи.

На овај стјечај могу се јављати учитељи-це, који нијесу комисијским распоредом добили мјеста, учитељски кандидати, привремене учитељи и учитељски заступници.

У молби ће сваки назначити разлоге, којима тражи неко мјесто.

Учителички заступници и они, који се први пут јављају за службу, дужни су поднијети документе о својој спреми и владању.

Молбе ће се подносити Краљ. Министарству Просвјете и Црквених Послова до 10. септембра ове године.

П. Бр. 1884. Из канцеларије Краљ. Министарства Просвјете и Црквених Послова, од 28. августа 1913. год., Цетиње.

На основу рјешења г. Министра Унутрашњих Дјела од 26. овога мјесеца, број 5654, а у смислу члана 15. закона о чиновницима грађанског реда, овим се оглашава за упражњено мјесто Милисаву Шаковића, секретара обласне управе на Андријевицу.

К броју 5654. — Из канцеларије Управног Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, Цетиње, 31. августа 1913. г.

— На основу споразума између овог Министарства и Краљ. Српског Поштанско-Телеграфског Одјељења, Министарства Грађевина, у саобраћају између Црне Горе и Србије редуциране су поштанске таксе и то:

1) за писма: за сваких 20 грама тежине до 2 кграма, на 10 пара;
2) за отворене дописне карте: на 5 пара;
3) за дописне карте с плаћеним одговором на 10 пара (5+5); и
4) за затворене дописне карте на 10 пара.

Ове ће се таксе примјењивати од 1. октобра по н. к. 1913. г.

П. т. број 10675. Из Поштанско-Телеграфског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 30. августа 1913. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Њихова Величанства Краљ и Краљица са члановима Краљевске Породице отпутовали су на Тополицу код Њихових Краљ. Височанства Краљевића Нашљедника и Књагиње Нашљеднице.

— Његово Краљ. Височанство Књаз Петар поново је отпутовао у Улцињ.

— Предсједник Краљевске Владе г. бригадир сердар Јанко Вукотић повратио се јуче рано изјутра из Биограда. Г. бригадир Јанко бавио се изван своје отаџбине готово три мјесеца, вршећи двије тешке дужности: војсковође и дипломате, које му бијаху повјерене у данима особитих искушења и мука. И једна и друга дужност налазиле су се у његовим поузданим и дугогодишњом вјерном службом домовини опробаним рукама. Оне су у њему и у овим великим данима наше најновије историје имале достојна представника.

Г. бригадир Вукотић повратио се из Биограда преко Скопља и Пећи. У Пећи је био одушевљено дочекан од војске и грађанства. У његову част општина пећска давала је банкет. На старој црногорској граници изашли су му у сријетање готово сви главари васојевићки и велики број коњаника са мноштвом народа. Допратили су га до Андријевице. У Беранима му је такође био спреман дочек, јер се мислило да ће туда наићи из Пећи. Али кад се дознало да ће преко Ругове, дошла је из Берана на Андријевицу депутација да га поздрави. Цијелим путем од Андријевице до Подгорице био је дочекан од народа и главара, нарочито на Маташеву гдје су га поздравили Колашинци. Дочек је у Подгорици изостао, пошто је туда прошао ноћу. На Цетињу је г. бригадиру био спреман особито сјајан дочек, због тога, што је г. бригадир у пријестоницу приспио и сувише касно у 3 часа по поноћи, од намјеравао дочека морало се одустати.

Данас је предсједник Владе г. бригадир Вукотић отпутовао на Тополицу, гдје се сада налази Његово Величанство Краљ са Краљевском Породицом

— Њихова Краљевска Височанства Нашљедник и Нашљедница изишли су у сусрет у барско пристаниште г. бригадиру Јанку да га поздраве у име Његова Величанства Краља.

— Г. Јован Матановић који је био као други изасланик наше Владе при преговорима у Букурешту и Биограду вратио се ономад преко Сењске Ријеке на Цетиње.

Други балкански рат

Под овим насловом „Земљорадничка Задруга“, орган главног савеза Земљорадничких Задруга, доноси на уводном мјесту овај лијепо чланак, који преносимо у цјелости ради његове значајне садржине:

„Још се није осушила ни она крв, која је проливена била у рату с Турцима, а већ се спремао страшнији, крвавији рат међу дотадашњим савезницима.

По свршетку ратовања с Турском наша је отаџбина, на конференцији амбасадора великих сила у Лондону, оштећена тиме:

што јој је одузета обала Јадранског Мора од Љеша до Драча. На наваљивање Аустро-Угарске велике су силе досудиле да велики дио чисто српске земље, настањене Србима и полуаутономним Србима, припадне новозамишљеној аутономној Албанији. На тај начин од Србије је откинута добра трећина територије, коју је Србија ослободила скупом ценом крвљу и огромним издатцима.

И, док је, с једне стране, непријатељ Српског Народа овако сакатио Србију, докле је, с друге стране забринуто срце друге српске краљевине, Црне Горе, отевши овој, опет у корист оне исте измишљене аутономне Албаније, која још никако да прохода, Скадар, Љеш, Сан Ђовани ди Медуа, дотле је Србији било суђено да испије још једну грку чашу, коју јој, сад, није спремао освједочени и јавни непријатељ, него јавни савезник — Бугарска. Никад Србија није била у већој неприлици.

Кад су се у Лондону састали изасланици зараћених страна, с једне стране побједиоци, изасланици Србије, Црне Горе, Бугарске и Грчке, а с друге стране изасланици побјеђене Турске, тек се тада осјетило како Србију без икакве оправдана разлога, и поред истинске и неистинчане помоћи, коју је Србија чинила Бугарској, баш та толико помагана Бугарска издаје и ради тако, како ће Србија изаћи што јаче осакаћена.

Њено отворено шуровање с Турском, њени посебни уговори с том државом, недостојна игра њеног изасланика Данева да завади Србију и Грчку, да тако усамљену Србију осакати и унизи, то је била једина захвалност за братску, искрену помоћ.

Али је Бог био правичан и ако спор судија. Он је дао мудрости и стрпљивости изасланицима Србије, Црне Горе и Грчке да доврше прелиминаре мира с Турском чак и вријеђани у њихову достојанству преговораца побједничке стране.

Кад се у Лондону постигло да граница између Турске, побјеђене, и балканских савезника, као побједоносца, означити линија Миџија—Енос, да, дакле, све земље западно од те линије остану савезницима, онда се приступило покушају да савезници те освојене земље подијеле.

Преговарања око тога отезала су се скоро у недоглед, па се ипак нијесу свршила мирним путем. Наши читаоци знају из дневних новина: какву је улогу играо уговор између Србије и Бугарске.

Тај кобни уговор, начињен само за ратовање у Македонији и Арбанији, погажен је од стране Бугарске, прије него што је и једна пушка нукла на Турчину.

„Вријеме је најбоље решето
Рашчистиће оно ове ствари“ —

можемо да кажемо стиховима митроноског pjesника с Ловћена, у мјесто да нагађемо: у каквој је намјери и на основу чега прављен тај уговор.

За нас је главно: да тај уговор, и онако неповољан по Србију, није одржан од стране Бугарске ни у једној тачки, која би олакшавала Србију у ратовању. Бугари не само што нијесу помогли Србији на ратишту у Македонији, него су још добили од Србије помоћ у Тракији. Преко педесет тисућа војника, а сувише опасна тешка српска артиљерија, били су помоћ при освајању Једрена. Та је војска одвојена и дата Бугарима још прије битака на Прилипу, Битољу; прије похода на Албанију!

Данас и дјеца мала знају да је на тај начин Србија била војно ослабљена. Данас и дјеца мала знају да је Бугарска захвалила Србији за тако усрдну и велику помоћ: шуровањем с непријатељима Србије.

На захтјев Србије: да се споразумно изврши ограничење и подјела задовољене територије, Бугарска је прво околишно, а затим отворено тражила да се изврши уговор, којег се она није ни у чему држала.

По некој тачки тога уговора о спорним питањима између Србије и Бугарске ваљало је да буде највишим судијом Руски Цар. Србија је пристала на тај суд, Бугарска није хтјела. Правда је била на страни Србије; Србија је смјела поћи на праведни суд, Бугарска није смјела.

Још за вријеме тога преговарања Бугарска је, тако рећи свакога дана и са-

хата, полако и систематски помицала своје предстраже и према Грцима и према Србима. Потискивала је и једне и друге тако да се нашла била са својим трупама пред самим Солуном и скоро на самом Вардару. Та помицања су праћена већим или мањим чаркама или баш и озбиљним нападима на територије, које су освојили и држали Срби и Грци. Кад се узело у обзир и то: да је Бугарска пребацила била све своје трупе из Тракије у Македонију, онда је морало сваком бити јасно да се Бугарска спрема на борбу са својим савезницима.

У исто вријеме Бугарска је узбунила цијело европско јавно мњење: како је Србија наумна да погази уговор. Многи угледни листови, на страни били су вољни да повјерују у то. Нарочито су руску штампу опкорачили били, те се она ријетко кад показивала правичном према нама.

Све до експозеа председника мичи-старства Краљевине Србије, г. Николе Пашића, страна штампа није знала тачно односе, који стоје између уговора и дјелања по том уговору, Послије тога морална победа Србије није више била у питању.

Али у оваквим пословима морална страна је одлична основа, која се може корисно преткивати једном једином потком, а то је снага.

Кад се у Србији и Грчкој увидјело да ће се право бранити и снагом, јер Бугарска концентрише војску на границама ослобођених области и једне и друге земље, приступило се концентрисању и у Србији и у Грчкој. Погибља, која је пријетила и једној и другој земљи, нагнала их је на споразум и заједнички рад.

И сад настаје моменат, који ће или остати тајна, или бити доказ велике мирољубивости Србијине. И ако је Србија раније била готова и већ била у стању да нападне Бугарску, још неспремну, и да је силом нагна да призна оправданост њених захтјева, она ипак чека преговоре и бира као ријешење спора: арбитражу руског цара.

Бугарска пак не пристаје на суд, него се на врат на нос жури да повуче и остатак војске са Чаталце. И, кад је бацила против Србије, од Видина до Ђевђелије 300.000 бајонета, кад је већ мислила да је оним појединачним гуркањем и поступним потискивањем и Србије и Грчке заузела згодне позиције, нападне изненадно свом силином и Грке и Србе. То се догодило 17. јуна 1913. године.

Преко сто хиљада бугарске војске грнуло је изненада на српску војску, војску од Егри Паланке до Ђевђелије. Изгледа да је Бугарима било много стало до тога да јаким, ненадним нападом проведне већи дио војске до Битоља и Орида, па да послјије тражи извршење уговора, који се и на овај начин погазио. Да је Бугарска у томе успјела, сва је прилика да би велике суле затражиле да се смиримо и да признамо њену тековину. Али, хвала Богу и храбрости наше војске, Бугари нијесу успјели ни изненадним нападом својим.

Борба, која се водила од 17. јуна за читав мјесец дана, била је силна и крвава. Послије првих успјеха, ушљед напада без објаве рата, бугарска војска је тријела пораз за поразом. Српска је војска одбијала крваво, плаћајући и сама безбројним жртвама. Тако су Бугари потиснути до иза Царева Села и Печова гдје су се спојиле војске Србије и Грчке.

Само примирје спријечило је прогонство Бугара из Македоније, — примирје које је дато Бугарима послјије силних молба њиховог краља, па и саме краљице, који су мољали на све стране скрушено и најпонижније, ма да се прије рата цијела Бугарска понашама охоло и надувено, а, на лично писмо руског цара српском и бугарском краљу, бугарски краљ Фердинанд одговорио уијењивачки и изазивачки неуљудно.

За вријеме тих бораба у Македонији Бугари су покушавали на више мјеста да пријеђу преко старе српско-бугарске границе, и то су изабрали тачке, које нијесу биле посједнуте нашом војском: Кадибогаз и Св. Николу.

При једном таквом покушају, када су допрли до Књажевца, учинили су по Књажевцу и околним селима толико одвратних насиља, силовања дјеце, па чак и старица с једном ногом у гробу, паљевине, уништавања и отмице приватног имања, да је цио свијет био згранут варварством, каквим дишу редовне трупе бугарске војске. И кад се и на тај начин утврдило: да Бугари ратују без објаве рата, да не могу дакле, правдати случајним војним испадима крваве битке од ушћа Тимока до ушћа Вардара, Србија је и службено објавила рат Бугарској. Српске су трупе стигле под Видин, гдје их је измољено примирје задржало.

Црна Гора и овога пута је схватила свој задатак као српска Краљевина и четрнаест хиљада њених опробаних јунака борило се лавовски упоредо с војском Краљевине Србије по бојиштима македонским.

Србијански орлови и црногорски соколови ископаше очи побјешњелу лаву бугарскоме.

Варварско пустошење, убијање рањених и заробљених, рушење домова и разаравање имовине мирнога становништва, силовање жена и невине дјечице, јасан је знак: да је то била бугарска војска и на бојишту с Грцима. То је дало повода да грчки краљ јавно и службено оптужи Бугаре за ово варварство.

Кад је бугарска сила слоњена, долази мобилизација Румуније, упадање румунске војске у Бугарску. Турска се креће с Чаталце и заузима сав простор између Марице, Црног Мора и старе границе пређашње Источне Румелије...

Тако се завршује ово ратовање.

Мир, који је настао послјије повише преговарања, и то поглавито с тога што пређашњи савезници Бугарске нијесу хтјели да се користе својим побједама онако, како се то обично чини, оставио је Бугарској крајњи сјевероисточни дио Македоније. Тракију између Месте и Марице, а преко Марице, колико буде у стању искамчити од Турске или испросјачити од Европе.

Никад ниска саможивост, објесна суровост и звјерско варварство нијесу добили бољу награду.

Скупим, ненакнадним жртвама добила је Србија Штип, Кочане, Кратово, Печеве, Радовић, поново повратила Ђевђелију и Дојран, и задржала од Турака ослобођене градове Куманово, Скопље, Велес, Прилип, Битољ, Охрид и предјеле и градове сјеверно од ових градова до јужних граница Србије прије 1912. година.

Други балкански рат донио је равнотежу међу државама, које се рачунају географски и историјски као балканске земље. Да ли ће из те равнотеже бро-

јева понићи колико толико трајан мир међу народима и државама балканским? Да ли ће вријеме моћи да залијечи ране, које су нам Бугари задали? Да ли ће једни моћи да преболе што су мучки нападнути, а други што су учињени неопаснима? На све то немогуће је одговорити још сада.

Кад би јавно мњење у свим балканским земљама ставило себи у задатак да привија благе мелеме на љуте ране, зар би се нешто и помогло. Али постоји оправдана бојазан: да се с бугарске стране неће ни сада, послјије гркога искуства, увидјети: да не може олако да прође онај, који би хтио неоправдано сва блага за се, а све терете за другога. Ту је свакојако квасац за нове неспоразуме, за ове трзавице. Па онда, зар Србија смије заборавити на близу 800.000 својих Срба, Шопова, који су и послјије побједног рата остали под варварском Бугарском?

Ако се осврнемо на то: како је изишла Србија а како Српски Народ из ове пројужене кризе, онда можемо бити, донекле, задовољни. Велимо донекле задовољни, а не потпуно задовољни зато што је Србија, као најизразитији дио Српскога Народа, лишена мора, до којега је силним жртвама дошла. Све балканске државе имају га: Грчка више него што јој је потребно, Бугарска колико јој је потребно, српска краљевина Црна Гора и ако недовољно, ипак га има. Само Србија, којој је море услов опстанка и напредовања — одбијена је од мора. Српски народ, међутим, као цијелина, изишао је поносит са непобједности српских војска у Србији и Црној Гори, изашао је још јаче убијен да је *што тјешња веза* између Србије и Црне Горе преко потребна, да би управо од сада требало то да буду двије државе по имену — по тежњама и путовима, који воде к тим тежњама, да мора бити јединства. Српство ван граница ове двије државе пренуло је духом, очекује боље дане.

Овако довршено ратовање оставило нам је старе непријатеље, утврђене још јаче у неоправдану непријатељству према Србији. Оставило нам је ојачану и проширену Бугарску, која ће нам од сада бити стални камен спотицања. Оставило нам је новосковану Албанију, за коју се још не зна: ко ће се све ово управо послужити њоме против Србије и Црне Горе. Оставило нам је Аустро-Угарску, која нам се, без икакве церемоније оставила као отворен непријатељ. Стари сусјед Румунија, с којим нас спаја традиционално пријатељство, вјероватно ће то и даље посвједочавати. Умјесто Турске добили смо, на југу, новог сусједа, Грчку. Искрена досадања сарадња ове државе са Србијом и Црном Гором ваља да буде знак, по коме ћемо судити: шта нам ваља очекивати од новог сусједа.

Кад сведемо рачун онда испада овако: два пријатеља имамо, којих пријатељство остаје све дотле, докле узајамним попуштањима умједнемо одржавати то пријатељство. Али за то имамо три непријатеља, чији се интереси не могу лако сложити с нашим интересима. Овдје је ријеч само о сусједима.

Истакли смо потребу, што тјешњега зближења с Црном Гором. Ми управо на то полажемо највећу своју наду. Цијелоуни Српски Народ видјеће у том једини поуздани начин да му бољи дани

свану. Основа таквом надању једина је у том уједињеном дјеловању обје српске државе. Како ће се, пак, то дјеловање остварити остављамо освједоченој мудрости оних, под чијим се вођством и извршило оно велико дјело. Њима народни благослов за успјехе, њима народна осуда, ако ови успјеси не буду одиста употребљени на рад око заветне мисли Србине, с којом Србин леже и устаје и у сиромашној пастирској колиби и у добно намјештену дому дубоко просвећених и у животу обезбјеђених српских синова.

Нама, у Србији, тек сада предстоје тешки и напорни радови. Ваља нам на првом мјесту лијечити многоструке ране, које нам је рат задао. Ваља нам и озбиљно и журно порадиити на војничком снажењу. Ваља нам снажити привреду народну, како би надокнадили што се истрошило и спремили основу за нове подвиге снаге народне, које не знамо кад ће нам наметнути народна потреба или воља наших непријатеља. Ваља нам, прије свега, похитати са што јачим народним просвећивањем. Ови многоструки задаци наши траже од нас много иницијативе, много преглаштва, много сложнога рада свих редова наших.

Не смијемо лећи на стечене лаворике; морамо их будно чувати, наоружани свим модерним оружјем снаге, просвјете и братске љубави и узајамне оданости.

Али сад, одмах, на првом мјесту, нека нам буде брига: да се обезбједе и добру упуте породице оних инокоских јунака наших, којих се свети гробови шире од бедема тврдога Једрена до синега Јадранскога Мора; да се олакша рад и живот оним нашим јунацима, који осакћени и онеспособљени не могу више бити потпора своје нејачи; да се пружи морална и материјална потпора онима, који се послјије трудна рада на пољима Марса и Белоне — на пољу бојном, враћају домовима својим, да наставе онај посао, који су напустили још 18. септембра 1912. године, кад се, на позив бојне трубе, кретоше у густим масама на зборишта своја.

На том колико корисном толико исто и тешком послу, у којем, свакојако, улога државе, и ако ће бити највећа, неће бити и најпретежнија, тражи се сада жива сарадња наше културне војске, културних удружења, мушких и женских.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Стогодишњица рођења Петра II. владике и господара црногорског. О годишњи рођења Његошевог проговорио је неколико ријечи г. Јово Лазаревић у прошлом броју „Гласа Црногорца“. И он узима за годину његовог рођења 1913. годину, коју и ја узимам; али у дану рођења разилазе се извори на које се ја позивам од оних на које се позива г. Лазаревић. О томе ћу овдје мало опширније проговорити.

Владика Петра II и Црну Гору, посјетили су неколика знаменита путника, а међу тима био је и краљ саксонски Фридрих Август, у пратњи којег био је и д-р Бартоломео Бијазолети. То је било 1838. године. Бијазолети је описао то путовање и наштампао га у Трсту 1841. године. Описујући владика он каже: „Овај младић владика имао је око 28 година“. Значи кад је 1841. године имао 28 година родио се тачно 1813.

та“ 1893., св. V стр. 257—259; св. VI стр. 320—322.

Прилози за историју односа међу Црном Гором и Русијом из времена митрополита Петра I и рускога цара Павла I „Дан“ за годину 1911. стр. 70—87.

— Проглашење Црне Горе за Књажевину. Прилог за историју Црне Горе времена књаза Данила I. „Дан“ за годину 1911. стр. 66—75.

— Прилози за историју вароши Рисна у Боки Которској. „Споменик Српске Краљевске Академије“ књ. XVII страна 117—124. у Биограду, Државна Штампарија Краљевине Србије 1892. У овим документима спомиње се и Црна Гора.

— 1711—1912. Посвећено двестогодишњици првих односа међу Црном Гором и Русијом. Цетиње, Кр. Ц. Државна Штампарија 1911. 16° стр. 21. Прештампано из „Цетињског Вјесника“.

— У спомен двестогодишњице „Царева Лаза“ (1712—1911). Цетиње Краљ. Црногорска Државна Штампарија 1912. 16° стр. 51.

— Прилози за историју Црне Горе из одношаја с Арбанијом. Љетопис „Матице Српске“ књ. 193. стр. 103—126.

— Прилози за историју Боке Которске. „Споменик Краљевске Српске Академије“ књ. XXX стр. 27—36. у Биограду, Државна Штампарија Краљ. Србије 1896. У овим документима на више мјеста спомиње се и Црна Гора.

— Два писма Сима Милутиновића — Сарајлије владике и господару црногорском Петру II Петровићу — Његошу. „Просвје-

(Наставиће се)

ЛИСТАК

БИБЛИОГРАФСКИ ЗБОРНИК

За историју грађанску и црквену, географију, просвјету, историју судства, богословску науку, педагогију, етнографију, статистику и археологију Краљевине Црне Горе.

Прикупио и уредио
Марко Драговић

(2)

Гавриловић Андра, професор. Историја српске и хрватске књижевности словенско-народнога језика, с уводом о почетку словенске писмености, Београд, нова штампарииа Давидовић 1910.

На страници 187 и 188 има података о првој српској штампарии Ђорђа Црнојевића у Црној Гори и о штампарии Војводе Божидара Вуковића црногорског (зетског) исељеника у Млетке.

— Историја српске и хрватске књижевности народнога језика с поговором о будућности књижевне заједнице. Београд, штампарииа „Србија“ 1910.

У овој књизи има података за историју књижевности у Црној Гори стр. 211—240 (Симо Милутиновић и Петар II); а о Црној Гори говори се и на стр. 363—371 ће је ријеч о спјеву Ивана Мажурања „Смрт Смаил аге Ченгића“.

— *Données statistiques sur la partie de la Vieille Serbie du vilayet de Kossevo, qui a été exclue des réformes.* стр. 21. на 4-ни.

У овој књизи има статистичких података и онога „дијела Старе Србије (и Новопазарскога санџака), који је посље потонега рата припао Црној Гори, за то

и ово дјело уносим у нашу библиографију.

Драговић Марко: Неколико докумената о вјековној независности Црне Горе. „Књижевни Лист“ за 1901. год. св. VII и VIII стр. 238—257. Прештампано у особитој књизи у К. Ц. Државној Штампарији 1901. 4° стр. 20.

— Један прилог за књижевно-просвјетну историју Црне Горе. „Књижевни Лист“ за 1091г. св. VII и VIII, стр. 270—377. св. IX и X стр. 308—322., св. XI стр. 371—379 и св. XII стр. 415—417.

— Једна биљешка о границама међу Црном Гором и Аустријом, које су уређене за вријеме владике Петра II, из которскога опћинскога архива „Књижев. Лист“, св. XII, 1901. стр. 418—419.

— Један прилог за књижевно-просвјетну историју Црне Горе из XVIII вијека „Књижевни Лист“ за 1902. годину, свеска IV стр. 98—104.

— Материјали за историју Црне Горе времена митрополита Данила, Саве и Василија. „Споменик Српске Краљевске Академије“ књ. XXV стр. 1—42. Биоград, Државна Штампарија Краљевине Србије 1895. године.

— Документи о Шћепану Маломе. „Споменик Српске Краљевске Академије Наука“ књ. XXII. стр. 1—41.

— Прилози за историју Црне Горе и Боке Которске почетка XIX стољећа. „Споменик Српске Краљевске Академије“ књ. XXXI, стр. 95—127.

— Muhamedanske zadužbine u Baru. Zbornik za Narodni život i običaje južnih slovena. Na svijet izdaje Jugoslovenska Aka-

Други путник, који је владику посетио, био је д-р Вилхелм Ебел, а то је било 1841. године. И овај је написао своје путовање и наштампао га у Кенигсбергу 1842. године. Он каже: „Ја сам био пренеражен његовом сликом. Преставите себи млада човјека око 27 година, седам стопа висока и јака састава“...

Овдје видимо да се Бијазолети и Ебел примичу; али у неколико и разликују, а и не одређују прецизно тадашње владине године, него обојица кажу *око*, те се на њих не можемо ни ослонити за тачно одређење године рођења Петра II.

Господин Лазаревић цитира спис Милана Давида Рашића, који пише да се владика Петар родио 3. новембра 1813. године. То је врло добар савремени извор, али је г. Лазаревић пропустио, или можда за њега није знао, један такође савремени извор који ја сматрам за озбиљнији, а то је овај:

Новембра 11. године 1851. даван је у Бечу свечани парастос владици Петру II, а тај парастос приредио је „свом незаборављеном пријатељу упокојеном владици Петру II Петровићу — Његошу, свијетлом господару Црне Горе и Брда“ његова свјетлост књаз Михаил М. Обреновић. На томе парастосу држао је „Слово“ један, и ако још тада млади, али већ међу Српством угарски истакнути Србин и српски pjesник Јован Суботић. Из садржаја „Слова“ Јована Суботића видимо, да је он тако познавао владику и његова дјела, и Црну Гору и догађаје у њој, као да је ваљда живио с владиком и у Црној Гори. Још ни до данас није ни један историчар, који је о владици писао, тако нешто дивно и величанствено написао.¹⁾

Суботић тачно одређује не само годину рођења владиног, него и дан и тај дан пропраћа и неким pjesничким заносом. Он каже: „Петар Петровић Његош родио се о Врачеву-дне (1. Јулија) 1813. Равно као да је хтеља судба тим назначити, да га је за врача државног живота у Црној Гори одредила.“

Изван је сумње да је Суботић дознао за овај дан и годину владиног рођења или лично од самога владике, кад је био у Бечу, или од некога блиско владици стојећег лица, које је знало тачно одредити и дан и годину рођења. *На овај дан и годину можемо се потпуно ослонити, те тако како годину тако и дан за званичан примити и усвојити.*

Чујао сам да постоји неко писмо из године 1851, у којему се каже, да је владика рекао, да му је тада око 40 година, па на основу тога да се хоће извести, да се родио 1811. И збиља кад би му била те, 1851 године, 40-та година, морало би изићи да се родио 1811. године; али такве ријечи и ако постоје нијесу никакав доказ. Ми врло добро знамо да ће човјек, који има тек 37—8 година на питање: колико има година? често пута одговорити „богме већ скоро четрдесет“, присукао сам четрдесет“ и т. д. Ја пак знам људи за које чисто знам да немају више од 36—7 година, или 46—7 година па кад би га питали колико има година одговориће: „богме ту су већ четрдесет година“ или педесет година. Само се по себи разумије да владика у разговору, па и у писму, не би умањавео своје године, него их пријед увећавао; а особито тада кад је већ био jako болестан и без сумње изгледао старији него што је у ствари био.

Понављам да за дан и годину рођења владике и господара црногорскога и великога српскога pjesника Петра II можемо узети онај дан и годину, које је означено др. Јован Суботић.

Марко Драговић

О колери. Колера нам је на прагу. Нема сумње, да власти и љекари све чине, не би ли заразу што прије угушили, али ни они не достижу свугдје и не могу све. Нарочито је љекара мало, па и гдје стигну и гдје би могли што учинити, смета им незнање, предрасуда и немар народа. Тако је бар код нас, а иије много боље и код других. С тога се и код најпросвећенијих народа у таким приликама на прво мјесто истиче — поука и обавјештавање. Цијенећи обавјештавање публике као изврсно средство у борби противу колере „Друштво за чување Народ. Здравља“ издало је још прије двије године популаран спис проф. д-ра М. Јовановића—Батута „Колера“, како *поставља, како се шири и како се сузбија* и растурила га одмах у два издања са 40.000 примјерака. Сада га је — на жалост — и опет изазвала потреба, и д-р Батут приредио је и III., прерађено и попуњено издање његово.

Цијена је књижици: за 1 пријер 15 пара дина. (Филира), за 50 примјера 5 динара (круна), 100 примјера 8 дина. (круна), 500 примјера 35 динара (круна), 1000 примјера 60 динара (круна).

Издање је, дакле, јевтино. Сем тога је продаја на велико тако zgodно удешена, да би књига могла лако продријети у све слојеве народа (гдје јој је и мјесто) — само кад би било добре воље и заузи-

¹⁾ То слово цијело ја привођим у мојој спомен књизи стогодишњице рођења Петра II.

мања. Њу би могле набављати окружне, среске, општинске, црквене, просвјетне и друге власти, хумана друштва, новчани заводи итд., а најпослије и поједини имућнији родољуби, па је онда — преко свештеника, учитеља, ђака и друге интелигенције из народа (бесплатно или по најнижој цијени) по зараженим крајевима не само растурити, него и читати и тумачити.

Поједини примјерци књиге могу се добити у свакој књижари, а на више код д-ра М. Јовановића—Батута, Биоград, (D-r M. Jovanović—Batut, Belgrad) Доброчина бр. 4.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Захвалност болесника. Од свију оних, који су се налазили у улцињској болници на лијечењу замољени смо, да објавимо њихову топлу и дубоку захвалност Њиховим Величанствима Краљу и Краљичи, који су својом очинском бригом извољели омогућити им да се лијече и изгубљено здравље у рату брижљивом његом поправе. Очинским старањем Њихових Величанства отворено је овог љета у Улцињу нарочита болница за све оне наше ратнике, који су ратним тешкоћама били изнурени, оболели и обнемогли. Она је била лијепо уређена и свима потребама снабђевена, да се болесници најлакшије изражавају како о уређењу и удобности, тако и за храну, одјело и послугу. Да би се о њима водила најбоља брига и старање, њих је обилазио Њ. Краљ. В. Књаз Петар за све вријеме свога љетошњег боравка у Улцињу, као год што су их походила Њихова Краљ. Височанства Књаз Мирко и Књагинђа Наталија. Сада, када је бањска сезона завршена, Њено Величанство Краљица послала је свима овим болесницима путни трошак. Ради свега тога болесници, знатно опорављени, при повратку својим домовима налазе се побуђени да се и јавним путем захвале на милостивој пажњи и очинском старању Њиховим Величанствима, која својом урођеном добротом, омогућиле опорављање њихово.

Годишња скупштина Н. Штедионице. Народна Штедионица на Цетињу одржала је 4. августа ове године своју VII. редовну главну скупштину, коју је отворио председник г. Вуко Вулић лијеписним говором уз усклик: да живи осветник Косова, Његово Величанство Господар. Приликом читања извјештаја Управног Одбора пало је у очи, да су Управни и Надзорни Одбор ове године изашли пред скупштину са неколико предлога врло корисних, од којих је један да се Народна Штедионица као задруга с ограниченим средством претвори у акционарско друштво са оригиналним акцијама на извјестан број година.

На добротворне сврхе дано је 200 перпера Црногорском Црвеном Крсту и 50 перпера Одбору за потпомагање сиромашних фамилија погинулих ратника.

Према чл. 23. штедионичких правила, за чланове Народнoг Одбора поново су изабрани г. г. Перо Шоћ, Петар Пејановић и Саво Милуновић.

Дјечији Сад. Уписивање дјете у Дјечији Сад Њ. Ц. В. Велике Књагинје Милице Николајевне биће 5. и 6. септембра од 9—12 прије и 2—4 сата послје подне. Редовна занимања почеће у понедељак, 9. септембра.

Погинули. У очајној борби на Брегалници 5. јула, поред осталих наших хероја, погинули су и Нико Ивов и Марко Матов Сјеклоће из Добрског Села. Покојни Нико био је у 40. а Марко у 32. години живота, а један и други од угледних људи свога баталеона. Први рат са Турском затекао је покојног Ника у Америци, а пок. Марка у Азији, али жеља за отаџбином довела их је у домину, гдје су одмах ступили у бојне редове, одликујући се у свима борбама. Они су достојно пошлѣ трагом својих честитих и храбрих предака, полажући своје животе за Краља и Отаџбину. Нека им је лака груда српске земље, на обали валовите Брегалнице, а у долинама китњасте Македоније. Јуначка браћо, мирно почивајте у слободној српској земљи, јер сте се одужили својој отаџбини.

Нека вам је слава и хвала и нека вам је лака српска земља!

† Спасоје С. Радуновић. Поводом смрти Спасоја С. Радуновића, баријактара гарде, који је погинуо на Брегалници 8. јула, добили смо из Релеза од г. попа Н. Јовићевића ове редове:

„Још један огранак од потомства славнога Радуна нестале нам. Нестале нам храброг баријактара Спасоја, који погину на обалама тихе Брегалнице, бранећи и ту Србинову стару постојбину од варвара бугарских. Имао си гдје погинути, храбри Спасоје, и за вријеме седмо-мјесечне борбе, са вјековним српским душманима — Турчином, око Скадра, на Широчким странама, гдје би испрошљиван непријатељским куршумима 28. септембра 1912. год.; па послѣ свога лијечења са Цетиња повратио си се у редо-

ве војске, гдје си се и по други пут ранио 16. децембра 1912. год. пред Широке. Учествујући у свијем бојевима око Скадра, давао си примјер другима како је слатко за род мријети. Али твоје храброст срцу не мога одолети и ако два пута би тешко рањен, а да на поклич српске браће у Душанову Македонију не пођеш, да и те старе Србинове крајеве браниш и да се своје раду достојно одужиш, помишљајући увијек да си син храброга командира Сава Ј. Радуновића.

Са твојим јунашвом увијек си предњачио, дајући примјер браћи, да је дужност свакога Србина у овим тешким по Српство данима стати на браник српског имена, што си са твојом храбром смрћу посвједочио.

У долинама тихе Брегалнице поникло је ново гробље; свјеже хумке са простим дрвеним крстићима покривају храбре и неустрашиве груди наших палих јунака, у чији ред и ти спадаш, храбри Спасоје. А ти, српска ријеко, питома Брегалнице, чувај те наше храбре витезове, који вјечни санак у твојим долинама бораве, причај млађим нараштајима о њиховим херојским подвизима, које су учинили на бранику српског имена, на твојим китним обалама.

Смрћу твојом, село је изгубило храброга брата и честита грађанина; света црква побожног хришћанина, а ми сви искрена друга и добра пријатеља.

Српству си се одужио; зато нек ти је слава и хвала! Зато почивај с миром и одмарај твоје измучене храбре кости, у долинама тихе Брегалнице.

Слава ти, јуначе! Бог да те прости и помилује! Нек ти је вјечан помен у роду српскоме, за који си положио и свој живот на бојноме пољу!

Слава ти!“

Кинематограф. Послије дуге паузе, кинематограф на Цетињу опет је отпочео рад. Прва представа била је у четвртак. Кинематограф ће преко седмице давати трипут представе увијек с новим и разноврсним програмом. Друга је представа данас. Програм је нов и вема занимљив.

ТЕЛЕГРАМИ

— Бечки Кор. Биро —

Цариград, 27. августа. — Муслимани из Гумулџина и околине јуче су прогласили независност и установили привремену владу. Прваци из Гумулџина, Дедеагача и Ксанти јавили су телеграфски проглас независности новинама зато што су цамије претворене у цркве, што се муслимани насилно покрштавају и што се врши насиље над женскињама.

Цариград, 27. августа. — Преговори турско-бугарски отпочели су. Велики везир послѣје представљања бугарских изасланика зажелио је, да се преговори доврше што прије на подједнако задовољство обију земаља.

Цариград, 28. августа. — На јучерашњој сједници турски су изасланици предложили шљедећу трагу границе, која би почињала из Сутфи па на Орла Кеј преко Мустава паше на стару границу којом би ишла до на Црно Море.

Биоград, 29. августа. — Принц Ђорђе отпутовао је у Карлсбад.

Валона, 29. августа. — Одржан је велики митинг, којимсе протествовало противу насиља Грчке спреам Арбанаса у Јањини испорним предјелима.

Софија, 29. августа. — Побѣда се вијест, да је Бугарска ступила у преговоре да закључиу Француској зајам од 500 милиона.

Беч, 30. августа. — „Фремден-блат“ изјављује, да су гласови про-несени да се оставка Берхтолда очекује, потпуно неосновани.

Будапешта, 30. августа. — Бактериолошким прегледом утврђена је азијатска колера код седам оболелих лица.

Софија, 31. августа. — Тврди се, из сигурног извора да је министарски савјет ријешио да се изасланицима упуте инструкције да остану при тражењу Киркилиса. Краљ је потписао указ, којим се Ратко Димитријев именује за посланика у Петрограду. Ушљед најезде турске насељене из Ашичелеби и околне бјежи на земљиште бугарско. Број пребјеглих износи на 30.000.

— Биоградски Пресбиро —

Биоград, 28. августа. — Краљевом прокламацијом проглашена је анексија новоослобођених крајева, чије су границе шљедеће: Наспрам краљевине Бугарске према уговору мира закљученому Букурешту. Наспрам краљевине Грчке према споразуму грчко-српском. Наспрам Арбаније прем провизорној демаркационој линији и сходно одлуци конференцији амбасадора у Лондону, док међународна посебита комисија не буде утврдила граничну линију. Наспрам Краљевине Црне Горе по садањој демаркационој линији војничких операција до дефинитивног трасирања границе. Према Босни Херцеговини према потоњој граници.

Објава

Одјељење Народне Привреде Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела одржаће јавну лицитацију *у продаје риболова у Зогајском језеру и каналу* на дан 8. септембра 1913. г. од 9—12 сати прије подне, у канцеларији комесаријата за исцшење и обрађ. улцињског поља у Улцињу.

Лицитанти или легализирани пуномоћници могу лицитирати, ако у напријед положи на име кауције у готову и непокретностима или хартијама од вриједности перпера 10.000, а страни поданици у готову перпера 10.000.

Ближа обавјештења могу се добити свакога раднога дана у канцеларији Комесаријата.

Број 2028. Из канцеларије Одјељења Народне Привреде Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела, 8. августа 1913. год., на Цетињу. 1—1

Објава

Царско-Руска Легација на Цетињу саопштава преко нашег Краљ. Министарства Иностраних Дјела, да сваке године одлази извјесан број црногорских ђака у Русију с намјером, да продуже своје студије у различитим руским школама. Међу тим ђаци пропуштају, да се информишу, да ли њихове године или њихове дотадашње школске квалификације одговарају програмима и условима за упис у односним руским школама.

Тако се често пута дешава, да се многи ђаци излажу излишном и великом трошку, путујући у Русију, гдје бивају одбијени из горепомених разлога, те опет морају сносити исто тако велике трошкове, враћајући се у домовину, не постигнувши ништа, осим што су без потребе досађивали и узнемиривали руске власти.

Да се избјегну овакви случајеви објављује се, да се сви они, који намјеравају ићи у руске школе, претходно обрате Краљ. Министарству Просвјете и Цркв. Послова на Цетињу, које ће им преко Министарства Иностраних Дјела саопштити одговор Царско-Руске Легације, да ли су за односне школе квалификовани.

У противном случају изјављује Царско-Руска Легација:

„Они, који би радили на своју руку, не могу никако рачунати на помоћ Словенског Добротворног Друштва у Петрограду, или које друге установе“.

П. Бр. 1824. Из канцеларије Краљ. Министарства Просвјете и Црквених Послова, 27. августа 1913. год., Цетиње. 1,3

Објава

Ријешењем госп. Заст. Министра Војног од 17. ов. мј., број Р. 9218. О. 5111., одобрено је, да се одржи јавна лицитација за снабђивање месом перјаника и др. персонала Управе Дворске Страже, те се са овим чини на знање заинтересованим, да ће се лицитација одржати 4. септембра тек. год., од 10—12 прије и од 3—5 сати послѣје подна у канцеларији Административног Одсјека Министарства Војног.

Лицитанти су дужни издавати свјеже и добро оцијењено (од крви) говеђе месо без икакве цонте, утробице, главе и др. и то свакодневно у оној количини, коју Управа Дворске Страже буде затраживала.

Прије лицитације, сваки који жели лицитирати, дужан је дати у име кауције у готовом новцу 2000 перп., или у непокретном имању у вриједности од 5000 перп. Лицитација ће се уступити понудиоцу најниже цијене и с њим се закључити уговор до 1. јануара 1914 год., али Министарство Војно задржаје себи право, да лицитацију не одобри, ако понуђене цијене не буду повољне.

Потребна обавјештења даваће Административни Одсјек сваког радног дана, у канцеларијским часовима.

Број Р. 5574. О. 3026. Из Административног Одсјека Краљ. Министарства Војног, 23. августа 1913 год., Цетиње. 2,2

Објава

Краљ. Министарство Иностранних Дјела извјештено је да је Прва Друга Народна Банка (First Second National Bank) у Питсбургу, Пенсилванија, Сједињене Државе Америчке, пала прије неког времена под стјечај, и одмах је предузело нужне кораке за заштиту црногорских улога у истој банци. Према информацијама, чини се да ће се моћи спасити око 60% улагачима од њихових улога.

Позивају се, с тога, сви они који имају каквих потраживања од поменуте банке, да спроведу Краљ. Министарству Иностранних Дјела аутентичне доказе о томе, као што су уложне књижице, чекови, признанице, упутнице и др., како би се на вријеме та потраживања могла пријавити стечајној маси.

Краљ. Министарство Иностранних Дјела обраћа пажњу вјеројавним поменуте банке да се чувају различитих сумњивих американских агената који се нуде да их заступају у томе предмету, — да не буду изложени излишним трошковима, а евентуално и преварени.

К бр. 1744. Из канцелараје Краљ. Министарства Иностранних Дјела, 28. августа 1913. г., Цетиње. 1—1

Објава

Пошто је у Спужу претекло 16 коња и троје магаради, за које се нико није пријавио, нити поднио исправне документе као власник истих, то се сада сматрају као државна својина и господин Заступник Министра Војног својим рјешењем од 26. ов. мј. број Р. 9948. О. 5644., одобрио је да се продаду путем јавне лицитације.

Личитација ће се одржати у Спужу 14. септембра текуће године, на оном мјесту које одреди онамошња комисија, а личитираће се од 10—12 прије и од 2—4 сата послје подна и уступиће се понудиоцима највише цијене, коју за повољну нађе онамошња комисија, али по одобрењу Министарства Војног.

Сваки личитант може личитирати све у опште или дјелимично, те ко жели личитирати све у опште, дужан је положити кауцију у готовом новцу 500 перпера или у непокретном у вриједности од 1000 перпера, а онај који жели личитирати дјелимично, дужан је дати кауцију према броју коња или магаради, које личитира, рачунајући на коња 30 перпера а на магаре 15 перпера.

Личитација ће се уступити искључиво за готов новац одмах по предаји коња — магаради, послје чега ће личитант учинити писмену погодбу са председником дотичне комисије о купљеном броју коња — магаради.

Број Р. 5696. О. 3094. Из Административног Одсјека Краљ. Министарства Војног, 29. августа 1913. г. Цетиње. 1—1

Објава

На основу рјешења г. Министра Финансија и Грађевина од 7. ов. мј., број 785. Министарство Финансија и Грађевина — Одјељење за Грађевине и Саобраћај, одржаће у уторник 17. септембра ов. год. јавну личитацију на Цетињу за поправку моста на Сушици (у Бјелопавлићима) а то:

1) На једно окно, које је од 7 метара распона и 4-30 ширине, ставити гвоздени мост су пет шина, које ће моћи издржати тежину од најмање 120 квинтала.

2) Како ово окно, тако и друго, које је од 16 метара распона (на које већ постоји гвоздени мост), треба попозити са гредама лучевијема, којих ће требати око 130 комада по од 4-30 метара дужине, а 18/16 цм. дебљине. Дрвенарија мора бити катрамисана.

3) Завидати, утврдити и питурати гвожђарију са двије руке минијумом, а једну руку са пепељастом бојом на уље. Парапет ставити на цијелом мосту од гвожђа. Све да буде израђено по занату.

4) Поправити крајну камену ногу к Даниловом граду.

Рок довршетка рада оставља се 20. новембра ове године.

Поздизмач је дужан поднијети гаранцију од тридесет на сто од вриједности погођеног рада и то у готовом новцу или непокретним добрима. Непокретна добра имају се таксирати у надлежном капетанском или општинском Суду о трошку подизмача. Плаћање такса као год и таксе прописане чл. 147. закона о таксама пада на терет подизмача.

Одјељење задржаје себи право да у сваком погледу оцијени понуде.

Остали ближи услови могу се сазнати сваког дана за вријеме канцеларијских часова у канцеларији Одјељења за Грађевине и Саобраћај као и на дан личитације.

Број 894. Из канцеларије Одјељења за Грађевине и Саобраћај, 23. августа 1913 год., Цетиње. 2,4

Службени огласи

ОГЛАС

Краљ. Обласни Суд у Никшићу, овим објављује свима и свакоме, кога се тиче, да је отворено стечајно над имањем Обрени Попаре, бившег трговца из Никшића, те позива свакога, који би од истог ма по ком праву што тражити имао, да се до 1. новембра 1913 године са својим потраживањима и доказима суду овоме пријави.

Сходно прописима чл. 274. зак. о грађ. суд. поступ., суд ће распоредно рјешење донијети на основу поднесених доказа, а неће примати закљетке и исказе свједока.

Сви повјеритељи, који се неби пријавили до одређеног рока, изгубиће право на потраживање накнаде од масиног добра.

Број 326. IV—1913—68.

Никшић, 21. августа 1913 г.

— Краљ. Обласни Суд, — Председник, Мих. Ј. Пламенац.

Р. 114, бр. 310, 2,3

Приватни огласи

УПРАВА НАРОДНЕ ШТЕДИОНИЦЕ НА ЦЕТИЊУ

овим позива своје *мјеничне дужнике*, да што прије похитају са *уређењем мјеница*, не чекајући, док истекне *рок мораторијуму*.

Напомињемо, да ће Народна Штедионица кад наступе редовне прилике, бити на руку ономе, ко је уредио своју мјеницу прије истека мораторијума. У противном сваком ће теже панути уређење мјенице.

Истовремено молимо удионичаре (акционаре), који су заостали са уплатама, да *уреде своје удјеле (акције)*. Ко, пак, по истеку мораторијума не буде уплатио удјеле, биће искључен.

Р. 77, бр. 321, 1,10

КЊИЖАРА А. РАЈНВАЈНА ЦЕТИЊЕ

ВЕЋ ИМА НА СТОВАРИШТУ СВЕ УЏБЕНИКЕ И ДРУГЕ ПОТРЕБЕ ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ. СВЕ ПОРУЏБИНЕ ВРШИ ТАЧНО И ОДМАХ.

П. п. бр. 317, 1,3

Стјечај

Управа општине вар. Подгорице, тражи *општинског љекара, доктора цијелокупне медицине*, свршеног ма на којој од признатих европских универза.

Услови:

- 1) Плата 5000 перпера годишње;
- 2) Одржавање амбуланце;
- 3) Слободна пракса са наплаћивањем један перпер од визите ван амбуланце, од имућних;
- 4) Бесплатно лијечење у амбуланци, а сиротињу — према списку општине и код куће;
- 5) Вршење свјех дужности предвиђених општ. законима;
- 6) Познавање српског или којег словенског језика.

Молителима имају молбу са документима поднијети најдаље до 1. октобра 1913 год.

Првенство имају они, који имају већу — најмање 2—3 године — праксу.

Број 2090 ех 913. В—1908—382. Из канцеларије управе општине вар. Подгорице, (Црна Гора).

Р. 111, бр. 307, 2,3

Објава

Пошто се на личитацији расписаној за 18. о. м., није пријавио довољан број личитаната, то иста није могла бити тога дана ни одржана, па се овим расписује поновна личитација, која ће се одржати на дан 7. септембра о. г., у канцеларији филијале Никшићског Трговачког Акционарског Друштва у Подгорици за превоз наше робе и то:

Плавница—Никшић, Плавница—Подгорица, Подгорица—Никшић и обратно.

Ко жели на томе инкантирати нека изволи тога дана присуствовати личитацији.

Личитанти морају имати 6 добрих теретних кара, са dobrим коњима и церадама за покривање робе и гаранцију у акцијама или непокретностима од перпера 2000—

Остали услови могу се виђети у канцеларији филијале у Подгорици до дана, као и на сам дан личитације.

Никшић, 23. августа 1913.

НИКШИЋСКО ТРГОВ. АКЦИОН. ДРУШТВО.

Р. 125, бр. 311, 1,1

ТРАЖИ СЕ: *Мој брат Божо Шабовић* из Херцег-Новога, последњи ми се пут јавио из Калифорније прије 6 година. Те овим пријатељски молим све оне, који бише ма што знали о њему, нека јаве господи *Перу М. Калуђеровићу трговцу, Цетиње*, за чим ћу им бити веома благодаран.

С поштовањем: ВУКО ШАБОВИЋ.

Р. 50, бр. 304, 2,2

Јављамо сродницима и пријатељима, да ћемо 8. септембра ове год. држати

ПОМЕН

у орашкој цркви, нашој храброј, у рату 1912 и 13 год. погинулој браћи Орашанима и то:

водницима: Милу Бојову Ђуровићу, Стевану Попову Пејовићу, и Ђуру Радову Ђуровићу; војницима: Благоју Бојову Пејовићу, Ђуру Живкову Ђуровићу, Радоју Ристову Пејовићу, Радоју Ивову Ђуровићу, Јоку Лукину Пејовићу, Јовану Радову Ђуровићу, Лазу Маркову Пејовићу, Вуку Андорову Ђуровићу, Андрији Радову Пејовићу, Периши Мишову Ђуровићу, Ђуру Стевану Стојановићу, Андрији Радову Пејовићу, Саву Маркову Ђуровићу, Николи Јованову Пејовићу и Јовану Радову Ђуровићу.

Ораси, 25. августа 1913. год.

У име Орашана: официр Гавриле Бојов Пејовић, Илија Мишов Ђуровић и Шлајо Стевов Стојановић. Р. 104, бр. 312, 1,1

ПОМЕН

Нашијем нигда непрежаљенијема задругарима:

Ићу Јокашеву Пејовићу, учитељу Илији Лопчићу, Ивану П. Стругару, оф. Нику Татару, Машу Татару, Шкрњети Пејовићу, Перу Ђ. Пејовићу, и Стеву Л. Машановићу

Који погубише првог балканског рата 28. сеп. 1912. год. под Широки Вис, даваћемо им парастос у неђељу 8. сеп. у Саборној Цркви горњо-цеклинској; о чему извјештавамо њихове фамилије, пријатеље и поштоваоце.

Цеклин, 29. августа 1913.

Р. 68, бр. 325, 1,1 Прва Цек. Земљ. Задруга

ПОМЕН

У Неђељу 1-ог септембра 1913. године, даваћемо помен нашој погинулој браћи на Скадарским утврђењима и на ријеци Брегалници, у Храму Св. Луке у Штитарима.

Станку Ђ. Челебићу, Јоку Н. Челебићу, Митру Ј. Челебићу, Петру Ј. Челебићу, Јовану В. Челебићу, Николи П. Челебићу, Крцуцу Т. Челебићу, Илији Р. Челебићу, Илији П. Челебићу, Јовану Н. Челебићу, Митру С. Челебићу.

Штитари, 29. августа 1913.

У име ожаловшених породица браства Челебића, поручник Саво Челебић.

Р. 71, бр. 324, 1,1

БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском велике туге и жалости, која нас задеси приликом смрти мога нигда непрежаљенога јединца сина

† СТАНКА Г. ЧОБЕЉИЋА

који је несретним случајем докочао свој осамнајесто-годишњи живот нехотичким убиством туђе руке, 18. ов. мј. на Цетињу у барици

Сматрам за особиту дужност изјавити највећу и доживотну благодарност игуману госп. Мирону Меденици, који је мога сина онако човјечански и чисто очински — не жалећи потрошити макар колико, само да се на љепши и достојнији начин сахрани — чак допратио и до вјечне куће на Данилов-град.

Хвала грађанима вароши Цетиња, који на глас несретњег догађаја похиташе и личног учешћа указаше његовој ожаловљеној породици.

Свима и свакоме највећа благодарност, ко ма којим путем учествова у нашој голомој тузи.

Дан-Град.

Ожаловљена: мајка Стана са породицом. Р. 121, бр. 319, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Поводом велике жалости, која нас задеси, смрћу нашег никад непрежаљеног сина

† Митра С. Челебића

који јуначки погину на бранику српског имена, на обалама Брегалнице 8-ог јула 1913. године.

Сматрамо за пријатну дужност изјавити вјечиту благодарност: барјактору Илији Ђ. Ђурићу са Загарчанима; официру Милу В. Вујовићу са Микулићима; Бошку Р. Рајковићу са Косијерима; Зеку Ј. Латковићу са Ђиновићима.

Команданту љешанског баталиона поручику г-ну Марку Радунчићу са Прогоновићима; командирцу Прелу Кажичу, официру Илији Ђурићу, Бошку Кажичу са Грачанима; капетану Тому Вукчевићу са Дражевљанима; Бачанима, Тепетићима и Рележанима. Хвала официру Гаврилу Б. Пејовићу, потпоручику Митру Пејовићу, Видаку Пејовићу учитељу са Орашанима.

Понаособ хвала г-ну попу Николи Јовићевићу, пароху Штитарско-Орашком и Николи Думовићу, на њиховим дирљивим говорима, који нам у неколико тугу ублажише.

Нарочито хвала г-ну поручику Саву Челебићу, са свом браћом Штитарима.

Нарочито хвала свима, који ма каквим начином узеше учешћа у овој по нас великој жалости.

Штитари, 29. августа 1913. године.

За навијек ожаловљени: отац Саво М. Челебић; мајка Јове; браћа: Петар и Марко; стрици: Илија и Ђуро; стрина Јована; снаха Велика; баба Стане; сестре: Јове и Марица, се осталом породицом Челебића. Р. 185, бр. 324, 1,1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Под притиском великог бола, који нас задеси, смрћу нашег брата

† СПАСОЈА С. РАДУНОВИЋА

барјактара гарде

погинулог на Брегалници 7. јула 1913 год. браће и ту Србинову стару постојбину од варвара Бугарских.

Сматрамо за пријатну дужност изјавити вјечиту благодарност, свима који нам лично или телеграфски у жалости учествоваше и тиме нам у неколико тугу ублажише.

Понаособ хвала командирцу Благоју и капетану Томашу Драговићима, потпоручику Марку Велимировићу са Загарчанима; поручику Јовану Вукотићу са Чевљанима; официру Милошу Радунчићу, барјактару Пеку Радунчићу са Команима; официру Јошу Мрваљевићу са Велестовцима; Стевану Вујовићу са Микулићима; барјактару Ђукану Латковићу са Ђиновићима; Саву Божићу са Загоранима; Живку Павићевићу са Брђанима, барјактару Глигору Радунчићу са Подгоричанима, Стевану Радунчићу са Ново-селцима.

Особита хвала: командирцу Прелу Кажичу, официру: Илији Ђурићу, Бошку Кажичу, Саву Бојанићу, Илији Ђурићу, Јоку Ђурићу са Грачанима и Жупљанима; капетану Перу Ускоковићу, командирцу Симону Вукчевићу, официрима: капетану Тому Вукчевићу, Радоју Ускоковићу, Луки, Николи и Ђуриши Вукчевићима, попу Јошу Вукчевићу са Горњо и Доњо-Дражевљанима; хвала Филипу Челебићу, официру Луки Вујовићу са Штитарима; официрима Гаврилу и Митру Пејовићима, учитељу Видаку Пејовићу са Орашанима; официру Стану Ђетковићу са Крусица; официрима: Илији и Саву Пејовићима са Кокоћанима; официрима Митру и Стевану Марковићима са Буроњима; Ивану Радунчићу са Фармачанима.

Особита хвала на дирљивим говорима, попу Николи Јовићевићу, учитељу Николи Марковићу, Николи Думовићу и студенту Митру Раичковићу, који са својим патриотским говорима у неколико и нашу тугу ублажише.

Хвала и осталој господи свештеницима и учитељима.

Нарочита хвала браћи Прогоновићима, који достојно свога брата ожалише.

Поново хвала свима, који ма којим начином у овој нашој великој жалости учествоваше.

Прогоновићи, 29. августа 1913. год.

За навијек ожаловљени: браћа: поручик Марко и Стеван; братучед Милош; жена Стане; снахе Стане и Марија са осталом породицом Радунчићима. Р. 282, бр. 326, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском неизмјерне туге, која нас задеси приликом смрти нашег никад непрежаљеног унука, сина, брата и синовца

† Шана Миркова Томовића

џака IV. разр. IV. Београдске гимназије који у 16. години живота, када је био највише потребан родитељима, друштву и Домовини, погине 27. јула у борби против небраће Бугара, сматрамо за особиту дужност да овим изјавимо своју благодарност браћи Васојевићима, нарочито Љевољевичима, који на глас смрти похиташе, и братски ожалише милог нам покојника.

Неизмјерна хвала г. командирцу Мату, барј. Бошку и поручику Луки Вујковићима са Морачанима, који у великом броју дођоше, покојника оплакаше, и тим нам у велику тугу умањеше.

Дубоко благодарни остајемо г. командирцу Богдану Симићу, који са официрима и војницима, кад се из Македоније са бојишта вратише, брацки ожалише милог нам Шана.

Хвала г. Јакиши Поповићу нар. посланику, поручику М. Вешовићу, писару Војну Оровићу на њиховим телеграфским саучешћима као и г. свештенику В. Мифовићу на држатој говору о покојнику.

Још једном нека је неизмјерна хвала свијема онијем, који нам лично, писмено или телеграфски указаше своја саучешћа, чиме нам у велику тугу ублажише.

Матешови, 25. августа 1913. г.

Ожаловљени: дјед барј. Милић; баба Миља; стриц капетан Вуле; отац барј. Мирко; мајка Стана; браћа Димитрије и Владимир Томовићи са осталом породицом. Р. 200, бр. 327, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Уцвијелени и до дна душе потресени смрћу нашег непрежаљеног јединца синчића

† Арсеније (Аца) Шутиловића

који се послје дво-дневног боловања пресели у вјечност 20. августа ове године, — неможемо пропустити, а да и овим путем не изјавимо благодарност и дубоко признање свима, који нам ма којим путем саучешће изјавише.

Особито смо благодарни и доживотно захвални грађанству вароши Данилово-Града оба пола, које нашег Аца у болести походи и у оноликој маси до вјечне куће испрати.

Данилов-Град, 25. августа 1913.

Ожаловљени: мајка Аца; отац Ђорђе Шутиловић и остала родбина. Р. 90, бр. 316, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском велике туге и жалости, која нас снађе приликом смрти нашег драгог и никад непрежаљеног јединца сина и брата

† БОЖА И. ЈАБУЧАНИНА

који погине 5. јула т. год., у боју на ријеци Брегалници, у најљепшем цвјету, у 27-мој години свога живота, борећи се противу свога небрата Бугара.

Сматрамо за свету дужност, овим путем изјавити доживотну благодарност: браћи Доњо-крајцима, грађанству вароши Цетиња, Бањана и Конацанима.

Још једном изјављујемо највећу и најсрднију захвалност свима и као онима, који нас телеграфским, писменим или усменим саучешћем задужише у овој тужној и жалосној прилици.

Доњо-Крај, 21. јула 1913.

Ожаловљени: отац Илија; мајка Стане и сестра Горде и остала родбина. Р. 110, бр. 318, 1,1